

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Кафедра культурології та медіа-комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. зав. кафедри

_____ Т. В. Босенко

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Постмодерні стратегії історії

Освітний рівень – Магістр
Спеціальність – 034 «Культурологія»
Факультет культурології

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «**Постмодерні стратегії історії**»
для магістрів за спеціальністю 034 – культурологія.

Розробник: доктор культурології, проф. Кислюк К.В.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри культурології та медіа-
комунікацій

Протокол від “29 ” серпня 2016 року № 1

В.о.зав. кафедри культурології та медіа-комунікацій

_____ Босенко Т. В.
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Професійне спрямування, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Професійне спрямування <i>03 – гуманітарні науки</i>	<i>За вибором</i>	
Модулів – 1	Спеціальність: <i>034 – культурологія</i>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		<i>1-й</i>	<i>1-й</i>
Індивідуальне науково-дослідне завдання –		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		<i>1-й</i>	<i>1 та 2-й</i>
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,3	Освітній рівень: <i>магістр</i>	<i>20 год.</i>	<i>14 год.</i>
		Практичні, семінарські	
		<i>14 год.</i>	<i>4 год.</i>
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		<i>56 год.</i>	<i>72 год.</i>
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю:	
		<i>залік</i>	<i>контрольна робота, залік</i>

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – **38 %**

для заочної форми навчання – **20 %**

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс «Постмодерні стратегії» передбачений навчальним планом фахової підготовки студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» за спеціальністю «Культурологія», спеціалізація «Історія культури». Він спрямований на поглиблення теоретичних і фактичних знань з основних тенденцій і провідних напрямів інтерпретації історії на стині XX–XXI ст.

Мета курсу — ознайомлення студентів із основними тенденціями та провідними напрямками інтерпретації історико-культурного процесу 1990–2000-х рр.

Завдання курсу:

— визначити зміст поняття «історія» та багатоманіття способів її теоретичного осмислення;

— подати історіографічний та бібліографічний огляд сучасного стану історико-культурологічного знання на пострадянському просторі.

— окреслити логіку розвитку історико-культурологічного знання до початку XIX ст. та специфіку соціокультурно зумовлених форм її інтерпретації;

— визначити основні модерні тренди осягнення історії у XIX–XX ст.;

— розглянути провідні постмодерні стратегії історії та роль у їх формуванні культурології;

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

— різницю між історією як процесом та історією як наукою, предмет і метод історичної науки, філософії історії, історичної культурології як рівнів історичного пізнання;

— основні результати теоретико-методологічного моделювання історико-культурного процесу за останні два століття;

— теоретико-методологічну та соціокультурну специфіку домодерних стратегій історії (різних форм давньосхідної історіографії, емпіричної історіографії, рефлексивної історіографії, християнської теології історії, ренесансної та новочасної історіографії, єврейської історіософії, буддійського, ісламського та китайського підходів до історії);

— теоретико-методологічну та соціокультурну специфіку основних модерних (позитивіської, марксистської та структуралістської) стратегій історії та їх основних різновидів;

— ранньопостмодерні стратегії історії (історична антропологія, мікроісторія, «відродження нарративу», синергетика);

— зміст теорій індустріального та постіндустріального суспільства та їх основних представників;

— зміст теорій інформаційного суспільства, суспільства «знання», «суспільства ризику».

— основні принципи та напрями досліджень «нової культурної історії» та меморіальної культурології.

— сутність гендерного підходу до історії.

Уміти:

— знаходити та аналізувати основну наукову, навчальну, періодичну літературу, електронні ресурси за курсом;

— обґрунтувати власну думку щодо дискусійних проблем теоретичного осмислення історико-культурного процесу;

— застосовувати елементи різних стратегій історії для вирішення практичних професійних задач.

Мати *навички* врахування специфіки постмодерністського моделювання історії в теоретичній і практичній роботі як майбутнього фахівця.

За навчальним планом вивчення курсу передбачено протягом шістнадцяти тижнів теоретичної підготовки. Навчальний матеріал переділено на два змістові модулі, які містять 6 тем.

Змістовний модуль 1 «Домодерні і модерні стратегії історії» містить три теми: *«Історія як наука», «Домодерні стратегії історії до початку XIX ст.»*, *«Модерні стратегії історії XIX–XX ст.»*.

Змістовний модуль 2 «Постмодерні стратегії історії» містить три теми: *«Постмодерні стратегії історії кінця XX — поч. XXI ст.»*, *«Теорії інформаційного суспільства»*, *«Гендерні стратегії історії»*.

Програму укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Згідно з системою академічних кредитів, що аналогічна ECTS, визначено змістові модулі курсу, сформульовано завдання для самостійної роботи студентів, адаптовано до конкретики навчального курсу оцінювання навчальних досягнень студентів, складено перелік основної і додаткової літератури до курсу, а також необхідних електронних ресурсів.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ДОМОДЕРНІ І МОДЕРНІ СТРАТЕГІЇ ІСТОРІЇ

Тема 1. Історія як наука

Багатоманіття визначень історії. Історія як культурний процес і як наука. Рівні історичного пізнання. Предмет історичної науки, філософії історії, історичної культурології.

Основні результати та проблеми у дослідженнях теоретико-методологічної проблематики в історії. Ситуація «кінця» «кінця філософії історії». Різноматична модель історичної культури. Дисертаційні роботи, спеціальна література, наукова періодика, підручники та навчальні посібники, переклади з курсу «Постмодерні стратегії історії». Провідні наукові центри. Порівняльна характеристика стану історико-культурологічного знання в країнах Заходу, Росії та Україні. Особливості націоналістичних дискурсів в історії.

Тема 2. Домодерні стратегії історії до початку XIX ст.

Проблема «початку» історичного знання. Ранні давньосхідні міфолого-теократичні «протоісторії». Давньосхідна історіографія II–I тис. до н.е. Близькосхідний історизм та його соціокультурні. Особливості ранньоантичного підходу до осмислення історії. «Історіографічна революція» сер. I тис. до н.е. Емпірична та рефлексивна історіографія у Давній Греції та Давньому Римі. Історичні та філософські передумови становлення християнської теології історії. Основні принципи християнської історіографії. Жанри «священної історії» та «анналів». «Відносний провіденціалізм» як провідна особливість візантійської версії християнської історіографії. Єврейська історіософія та її еволюція в діаспорі. Особливості історіософської традиції в Україні та Росії. Порівняльна характеристика ісламського, буддійського та західноєвропейського середньовічного підходів до історії.

Ренесансне бачення історії. Просвітницька «філософська історія» та китайська історіографія. Класична філософія історії Г. Гегеля

Тема 3. Модерні стратегії історії XIX–XX ст.

Загальні відцентрові тренди еволюції історико-культурологічного знання в XIX–XX ст. Становлення позитивістської стратегії у Франції та Великій Британії. Індивідуалізуючі стратегії у Німеччині. Розмежування між історією та соціологією. Квантифікація як новітнє відгалуження позитивізму. Обмеженість позитивістського підходу до історії. Марксизм як наукова теорія та політична ідеологія. Основні інтелектуальні реакції на марксизм. «Марксошукання» та «марксовикористання» на стині XX–XXI ст.

Формування стратегії «загальної історії» у творчості представників першого (М. Блок, Л. Февр) та другого (Ф. Бродель) поколінь французького історичного руху «Анналів».

Радикальні видозміни в історичній свідомості Заходу ХХ ст. Основні принципи структуралістської стратегії історії. Світ-системний аналіз І. Валлерстайна як сучасний вияв структуралізму. World History та Global History.

Гносеологічний переворот в історичному знанні ХХ ст. «Аналітична філософія історії». Доля індивідуалізуючого підходу до історії в ХХ ст.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ПОСТМОДЕРНІ СТРАТЕГІЇ ІСТОРІЇ

Тема 1. Постмодерні стратегії історії кінця ХХ — поч. ХХІ ст.

Падіння престижності гуманітарного знання та стратегія до «відродження наративу». Ситуація Постмодерну за Ф. Ліотаром. Теза про «кінець історії» Ф. Фукуями. Синергетика в історико-культурологічному знанні.

«Історія ментальностей» (історична антропологія) в творчості представників третього покоління французької історичної школи «Анналів» (Е. Ле Руа Ледюри, Ж. Дюби). Стратегія «мікроісторії» та її досягнення наприкінці ХХ ст. Розмаїття програм «нової філософії історії».

Становлення «нової культурної історії». Теоретико-методологічні основи нової культурної історії. Поширені дослідницькі практики: історія мандрів, колекціонування, тілесності, одягу тощо. Проблематика «нової культурної історії» на пострадянському просторі.

Обґрунтування поняття соціальної пам'яті. Парадигма історичної пам'яті. Концепція «місць пам'яті» (П. Нора). Розробка теорії культурної пам'яті в працях Я. Ассмана і П. Рікьора. Пам'ять і забуття. Метод меморіальної психоаналітики. Меморіальний ландшафт української культури. Становлення меморіальної культурології.

Тема 2. Теорії інформаційного суспільства

Соціокультурні та інтелектуальні передумови становлення концепції інформаційного суспільства. Технологічний детермінізм як основа теорій інформаційного суспільства. «Індустріальне суспільство» у творчості Р. Арона та У. Ростоу. «Суспільство споживання» Дж. Гелбрейта як відгалуження індустріалізму. Теорія «споживацького капіталізму» 1980-х рр. та її обмеженість. Концепція постіндустріального суспільства Д. Белла. Основні ознаки «цивілізацій третьої хвилі» О. Тоффлера. «Технотронне суспільство» З. Бжезинського. Постіндустріальна концепція П. Дракера.

Й. Масуда та становлення концепції «інформаційного суспільства». «Інформаційна епоха» й «сітьове суспільство» в працях М. Кастельса. Концепція «суспільства знання». У. Бек, Е. Гідденс про «суспільство ризику». Переваги та недоліки теорій «інформаційного суспільства». Інформаційне суспільство та постмодернізм.

Тема 3. Гендерні стратегії історії

Вихідні принципи гендерних стратегій історії. Виникнення «історії жінок» (історичної фемінології) у 1970-х рр. Інституціоналізація «жіночих історій» у 1980-х рр. Завдання та напрями досліджень в річищі «історії жінок». Історична «фемінологія» та традиційна історична наука. Основні досягнення «історії жінок».

Теоретико-методологічні особливості «гендерної історії». «Гендерні історії» в контексті «інших історій». Основні досягнення «гендерних історій». Початки вивчення гендерної тематики в Україні. «Жіноча візія» української діаспори 1920–1980-х рр. «Гендерні студії» в українській культурі 1990–2000-х рр.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
го		л	п	лаб.	інд.	с. р.		го	л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль I												
Змістовий модуль 1.												
ДОМОДЕРНІ І МОДЕРНІ СТРАТЕГІЇ ІСТОРІЇ												
Тема 1. Історія як наука	6	2	-	-	-	4	6	2	-	-	-	4
Тема 2. Домодерні стратегії історії до початку XIX ст.	10	2	-	-	-	8	14	2	-	-	-	12
Тема 3. Модерні стратегії історії XIX–XX ст.	14	2	4	-	-	8	14	2	-	-	-	12
Разом за змістовим модулем 1	30	6	4	-	-	20	34	6	-	-	-	28
Змістовий модуль 2.												
ПОСТМОДЕРНІ СТРАТЕГІЇ ІСТОРІЇ												
Тема 1. Постмодерні стратегії історії кінця XX — поч. XXI ст.	20	6	4	-	-	10	26	4	2	-	-	20
Тема 2. Теорії інформаційного суспільства	20	6	4	-	-	10	20	2	2	-	-	16
Тема 3. Гендерні стратегії історії	8	2	2	-	-	4	10	2	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 2	48	14	10	-	-	24	58	8	4	-	-	44
Самостійна робота (колоквіуми)	12	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	20	14			56	90	14	4			72

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
	Змістовний модуль 1 ДОМОДЕРНІ І МОДЕРНІ СТРАТЕГІЇ ІСТОРІЇ	4	-
1.	Світ-системний аналіз І. Валлерстайна.	2	-
2.	Б. Кроче про історію та теорію історії.	2	-
	Змістовний модуль 2 ПОСТМОДЕРНІ СТРАТЕГІЇ ІСТОРІЇ	10	4
3.	Парадигма культурної пам'яті (Я. Ассман, П. Коннертон, П. Рікьор).	2	2
4.	«Нова культурна історія» та школа «Анналів» 2010-і рр.	2	-
5.	Концепція «третьої хвилі» О. Тоффлера	2	2
6.	Концепція «сітьового суспільства» М. Кастельса	2	-
7.	Гендерні стратегії у дослідженнях української культури	2	-
	Разом годин	14	4

6. Теми практичних занять

Практичні завдання не передбачені

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
	Змістовний модуль 1 ДОМОДЕРНІ І МОДЕРНІ СТРАТЕГІЇ ІСТОРІЇ	20	28
1.	Історія як наука – підготовка до лекцій і семінарських занять	4	4
2.	Домодерні стратегії історії XIX–XX ст. – підготовка до лекцій	8	12
3.	Модерні стратегії історії XIX–XX ст. – підготовка до лекцій і семінарських занять	8	12
	Змістовний модуль 2 ПОСТМОДЕРНІ СТРАТЕГІЇ ІСТОРІЇ	24	44
4.	Постмодерні стратегії історії кінця XX — поч. XXI ст. – підготовка до лекцій і семінарських занять	10	20
5.	Теорії інформаційного суспільства – підготовка до лекцій і семінарських занять	10	16

6.	Гендерні стратегії історії – підготовка до лекцій і семінарських занять	4	8
7.	Колоквіуми з питань 1. Гносеологічний переворот в історичному знанні ХХ ст. 2. «Аналітична філософія історії». 3. Доля індивідуалізуючого підходу до історії в ХХ ст. 4. «Історіософія в українській культурі ХІ–ХХІ ст.»	12	-
	Разом	56	72

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні науково-дослідні завдання не передбачені

10. Методи навчання

Назва теми	Методи навчання
Змістовний модуль 1 ДОМОДЕРНІ СТРАТЕГІЇ ІСТОРІЇ	
Тема 1. Історія як наука	Лекція / семінар
Тема 2. Домодерні стратегії історії ХІХ–ХХ ст.	Лекція
Тема 3. Модерні стратегії історії ХІХ–ХХ ст.	Лекція / семінар на основі текстів першоджерел
Змістовний модуль 2 ПОСТМОДЕРНІ СТРАТЕГІЇ ІСТОРІЇ	
Тема 1. Постмодерні стратегії історії кінця ХХ — поч. ХХІ ст.	Лекція / семінар на основі першоджерел
Тема 2. Теорії інформаційного суспільства	Лекція / семінар на основі першоджерел
Тема 3. Гендерні стратегії історії	Лекція
Самостійна робота	Колоквіум
Залік	Колективна співбесіда

11. Методи контролю

№ з/п	Види контролю	Методи контролю
1.	Поточний контроль	Контроль відвідування та участі в лекційних заняттях
		Оцінювання участі в семінарських заняттях
2.	Періодичний контроль	Проміжна атестація — відпрацювання пропущених занять
3.	Самостійна робота	Колоквіум

4.	Підсумковий контроль	Залік з урахуванням суми балів, отриманих за відвідування лекцій, участь у семінарських заняттях, самостійну роботу
----	----------------------	---

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль						С/р	Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T1	T2	T3	18	20	100
2	2	14	18	18	8			

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. НМКД в електронній формі — e-disk2010@ukr.net.

14. Рекомендована література

Базова

1. Бойченко І. В. Філософія історії : підручник / І. В. Бойченко. — К. : Знання, 2000. — 723 с.
2. Введение в гендерные исследования. Ч. 1. Учеб. пособие / под ред. И. Жеребкиной. — Х. : ХЦГИ; СПб. : Алетейя, 2001. — 708 с.
3. Зашкільняк Л. Методологія історії: від давнини до сучасності. — Л. : Львів. нац. ун-т, 1999. — 227 с.
4. Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология / под редакцией В. Л. Иноземцева. — М. : Academia, 1999. — 640 с.
5. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства: навч. посібник / Ю. В. Павленко ; відп. ред. та автор вст. слова С. Кримський. — 3-тє вид., стереотип. — К. : Либідь, 2001. — 360 с.

6. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія : навч. посібник / упоряд. В. Лях — К. : Либідь, 1996. — 384с.
7. Яковенко Н. Вступ до історії / Н. Яковенко. — К. : Критика, 2007. — 376 с.
8. Ящук Т. І. Філософія історії : курс лекцій : навч. посіб. / Т. І. Ящук. — К. : Либідь, 2004. — 536 с.

Додаткова

1. Ассман Я. Культурная память. Письмо, память о прошлом и политическая идентичность в высоких культурах древности / Я. Ассман ; пер. нем. М. М. Сокольской. — М. : Языки славян. культуры, 2004. — 368 с.
2. Берк П. Историческая антропология и новая культурная история [Электронный ресурс] / Питер Берк // Новое лит. обозрение. — № 5 (75). — 2005. — Режим доступа к журн. : <http://www.magazines.russ.ru/nlo/2005/75/ne5.html>. — Загл. с экрана.
3. Кислюк К. В. Історіософія в українській культурі: від концепта до концепції : монографія / К. В. Кислюк. — Х. : ХДАК, 2008. — 288 с.
4. Нора П. Всемирное торжество памяти [Электронный ресурс] / П. Нора // еприкосновенный запас. — 2005. — № 40–41 (2–3). — Режим доступа к журн. : <http://www.magazines.russ.ru/nz/2005/2/ha2.html>.
5. Нора П. Между памятью и историей (Проблематика мест памяти) / П. Нора // Франция-память / П. Нора, М. Озуф, Ж. де Пюимеж, М. Винок ; пер. с фр. Д. Хапаевой. — СПб. : Изд-во С.-Петербур. ун-та, 1999. — С. 17–50.
6. Пушкарёва Н. Гендерная теория и историческое знание / Н. Пушкарёва. — СПб. : Алетей, 2008. — 496 с.
7. Репина Л. П. Историческая память и современная историография / Л. П. Репина // Новая и новейшая история. — 2004. — № 5. — С. 39–51.
8. Рикер П. Яким має бути новий етос Європи? [Електронний ресурс] / П. Рикер // Критика. — 2005. — Число 6. — Режим доступу до журн. : http://www.krytyka.kiev.ua/articles/s.1_6_2005.html.
9. Стародубцева Л. В. Мнемозина и Лета: память и забвение в истории культуры : монографія / Л. В. Стародубцева. — Х. : ХГАК, 2003. — 696 с.
10. Уэбстер Ф. Теории информационного общества / Фрэнк Уэбстер ; пер. с англ. М. В. Арапова, Н. В. Малыхиной ; под ред. Е. Л. Варгановой. — М. : Аспект Прес, 2004. — 400 с.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://disser.org.ua>
2. <http://historic.Ru>
3. <http://freelib.in.ua>
4. <http://www.gumer.info>
5. <http://filosof.historic.ru>
6. <http://yanko.lib.ru>